

**34845 J**      Wijziging van de begrotingsstaat van het Deltafonds voor het jaar 2017 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

**Nr. 2              MEMORIE VAN TOELICHTING**

**INHOUDSOPGAVE**

**A.        ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL**

**Wetsartikel 1**

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2017 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het Deltafonds.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De minister van Infrastructuur en Waterstaat,  
mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

## **B. BEGROTINGSTOELICHTING**

### **1. Leeswijzer**

### **2. De producten**

- 2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties
- 2.2 De productartikelen
- 2.3 Bijlagen
  - A. Verdiepingsbijlage
  - B. Projectoverzichten

## 1. Leeswijzer

### Algemeen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen waarin aangegeven wordt welke ministers voor welke begrotingsartikelen of onderdelen op dit moment verantwoordelijk zijn. Dit naar aanleiding van de beleidshervervormingen die voortvloeien uit het Regeerakkoord.

### **Verantwoordelijkheidsverdeling ministers**

| Artikel<br>(onderdeel)  | Omschrijving                               | Beleidsverantwoordelijke ministers                                                                 | Opmerking                   |
|-------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>Beleidsartikelen</b> |                                            |                                                                                                    |                             |
| 1                       | Investeren in waterveiligheid              | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |
| 2                       | Investeren in zoetwatervoorziening         | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |
| 3                       | Beheer, onderhoud en vervanging            | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |
| 4                       | Experimenteren cf. art. III Deltawet       | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |
| 5                       | Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven | Minister van Infrastructuur en Waterstaat / Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Reservering BRO betreft BZK |
| 6                       | Bijdragen t.l.v. begroting Hoofdstuk XII   | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |
| 7                       | Investeren in waterkwaliteit               | Minister van Infrastructuur en Waterstaat                                                          |                             |

De opzet en structuur van de onderliggende suppletoire begroting voor het Deltafonds is gebaseerd op de rijksbegrotingsvoorschriften van het ministerie van Financiën.

Mede naar aanleiding van overleg met uw Kamer zijn in aanvulling op deze regelgeving voor dit fonds de onderstaande punten verwerkt voor de eerste suppletoire begroting.

- Naar aanleiding van de motie van de leden Van Helvert en Van Veldhoven (Kamerstukken II 2015-2016 34 475 XII, nr. 12) worden bij alle begrotingsartikelen op het Infrastructuurfonds en Deltafonds groter dan € 1 miljard de begrotingsmutaties boven de € 5 miljoen toegelicht. Dit heeft als praktische uitwerking dat bij de artikelen tussen de € 200 miljoen en € 1 miljard de ondergrens voor technische mutaties ook neerwaarts is bijgesteld. Voor beleidsmatige mutaties was er bij de artikelen van deze omvang reeds sprake van een ondergrens van € 5 miljoen. De norm voor het toelichten van de begrotingsmutaties op het niveau van artikelonderdeel is als volgt:

| <b>Norm bij te verklaren verschillen</b>                             |                                                     |                                                  |   |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---|
| Omvang begrotingsartikel<br>(stand ontwerpbegroting)<br>in € miljoen | Beleidsmatige mutaties<br>(ondergrens in € miljoen) | Technische mutaties<br>(ondergrens in € miljoen) |   |
| < 50                                                                 |                                                     | 1                                                | 2 |
| => 50 en < 200                                                       |                                                     | 2                                                | 4 |
| => 200 < 1000                                                        |                                                     | 5                                                | 5 |
| => 1000                                                              |                                                     | 5                                                | 5 |

- Het opnemen van gedetailleerde projectinformatie in de suppletoire begrotingen conform begroting en jaarverslag (brief van 4 november 2009 naar aanleiding van toezegging verbetering informatievoorziening bij WGO van 24 juni 2009);
- Het inzicht in de budgetten van de planuitwerkingen- en verkenningen programma's wordt vergroot door begrotingsmutaties expliciet in de MIRT tabellen zichtbaar te maken op projectniveau (toezegging WGO van 22 juni 2011);

- Mutaties op de beschikbare budgetten worden in de (niet voorgeschreven) Verdiepingsbijlage op artikelonderdeel niveau voor de volledige looptijd tot en met 2030 inzichtelijk gemaakt (in lijn met groeiparaagraaf uit de begroting IenM voor 2013).

#### Opbouw

Dit wetsvoorstel kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatievraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd. Deze verdiepingsslag is als volgt opgebouwd.

1. Allereerst is de begroting(wet)staat voor het Deltafonds voor het jaar 2017 opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de mutaties die op artikelniveau in de verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld.
2. Daarna is eerst op hoofdlijnen (paragraaf 2.1) inzicht verstrekt in de belangrijkste budgettaire voorstellen die leiden tot wijziging van de begroting. Hiermee kan snel een indruk worden verkregen van de inhoud van dit wetsvoorstel.
3. In de artikelgewijze toelichting (paragraaf 2.2) zijn in de tabellen «Budgettaire gevolgen van uitvoering» de mutaties in de 2e suppletoire begroting uitgesplitst in miljoenennota- en overige mutaties 2e suppletoire begroting. De miljoenennotamutaties zijn reeds in de, aan uw Kamer voorgelegde, ontwerpbegroting 2018 (Kamerstukken II, 2017/2018, 34 775 J, nr. 2) toegelicht. De overige mutaties 2e suppletoire begroting worden onder de tabellen op het niveau van het artikelonderdeel toegelicht. Dit rekening houdend met de norm zoals hierboven is aangegeven.
4. Als onderdeel van de artikelgewijze toelichting is in de verdiepingsbijlage (paragraaf 2.3 deel A) door middel van een meerjarige mutatietabel op artikelonderdeelniveau de aansluiting gemaakt tussen de vorige stand van de begroting en de nu voorgestelde stand. Dit voor de volledige looptijd van het fonds.
5. Tenslotte zijn in de verdiepingsbijlage (paragraaf 2.3 deel B) van dit wetsvoorstel de MIRT projecttabellen met de realisatieprojecten alsmede de verkenningen en planuitwerking programma's opgenomen waarin de begrotingsmutaties op projectniveau zichtbaar zijn gemaakt. Deze MIRT- tabellen zijn in ieder geval voorzien van toelichtingen indien sprake is :
  - van een wijziging (anders dan door de verwerking van prijsbijstelling) in het taakstellend projectbudget groter dan 10% of meer dan € 10 miljoen ;
  - van een wijzigingen groter dan 1 jaar in de oplevering van het project.

## 2. De producten

Dit wetsvoorstel sluit aan bij de Najaarsnota 2017 van het Ministerie van Financiën en bevat alleen begrotingsmutaties die betrekking hebben op de uitvoering van reeds ingezet beleid. De mutaties zijn hieronder in tabelvorm weergegeven en toegelicht. De budgettaire gevolgen van de begrotingsmutaties zijn verder onder 2.2 op de productartikelen zichtbaar gemaakt.

### 2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten mutaties

| Suppletoire mutaties 2017 (Tweede suppletoire begroting) (in € mln.) |        |          |             |
|----------------------------------------------------------------------|--------|----------|-------------|
|                                                                      | Art.   | Uitgaven | Ontvangsten |
| Stand vastgestelde begroting 2017                                    |        | 904,7    | 904,7       |
| Stand 1e suppletoire begroting 2017                                  |        | 967,2    | 967,2       |
|                                                                      |        |          |             |
| - mutaties Miljoenennota 2018 (uitkomst 2017)                        |        | 15,9     | 15,9        |
|                                                                      |        |          |             |
| - mutaties 2e suppletoire begroting                                  |        |          |             |
|                                                                      |        |          |             |
| <u>Kaderrelevante mutaties</u>                                       |        |          |             |
| 1. Ooijen-Wanssum naar Provinciefonds                                | 1 en 6 | -5,2     | -5,2        |
| 2. Vismigratie naar Provinciefonds en BCF                            | 1 en 6 | -4,7     | -4,7        |
| 3. Bijdrage provincie Noord-Holland                                  | 4      | 3,2      | 3,2         |
| 4. Windparken op zee                                                 | 3 en 6 | 1,3      | 1,3         |
| diversen                                                             |        | 0,1      | 0,1         |
|                                                                      |        |          |             |
| <u>Mutaties binnen kader DF</u>                                      |        |          |             |
| 5. Afsluitdijk                                                       | 1      | 5,4      |             |
|                                                                      | 4      | -5,4     |             |
|                                                                      |        | 977,7    | 977,7       |

1. Ooijen-Wanssum naar Provinciefonds  
Deze mutatie betreft de bijdrage ad € 5,2 miljoen in 2017 van het Rijk aan de provincie Limburg in de voorbereiding- en uitvoeringskosten Ooijen Wanssum. De middelen worden via het Provinciefonds beschikbaar gesteld.
2. Vismigratie naar Provinciefonds en BCF  
IenM draagt € 4,721 miljoen bij aan het project vismigratie Ambitie Afsluitdijk. Hiervan wordt € 3,9 miljoen ten behoeve van de provincie Friesland overgeboekt naar het Provinciefonds en € 0,821 miljoen naar het BTW Compensatiefonds.
3. Bijdrage provincie Noord-Holland  
De provincie Noord-Holland draagt € 3,2 miljoen bij aan het project Markerwadden. De ontvangen middelen worden doorgestort naar het Groenfonds. Hiervoor is het uitgavenbudget opgehoogd.
4. Windparken op zee  
IenM (Hoofdstuk XII) draagt bij aan de kosten voor het realiseren van nautische voorzieningen in bestaande en nieuwe windparken ten behoeve van doorvaart en medegebruik.
5. Afsluitdijk  
Deze mutatie betreft een overboeking van artikelonderdeel 04.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS naar 01.02 ten behoeve van het project Afsluitdijk in verband met de opdrachtverstrekking voor een nieuwe energieaansluiting. Deze mutatie is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot de Afsluitdijk vooruitlopend op het DBFM-contract op

artikel 1.02 worden verantwoord. Met deze overboeking wordt het budget met €0,5 miljoen overschreden, wat in 2018 via het Saldo 2017 wordt gecompenseerd.

## **2.2 De productartikelen**

Hieronder worden alle beleidsmatig relevante mutaties op het niveau van het artikelonderdeel zichtbaar gemaakt, en waar zinvol en relevant, ook toegelicht (zie leeswijzer). In de verdiepingsbijlage is een meerjarige mutatietabel opgenomen op artikelonderdeelniveau met daarbij de aansluiting tussen de vorige stand van de begroting en de nu voorgestelde stand. Dit voor de volledige looptijd van het fonds.

## Artikel 1 Investeren in waterveiligheid

### Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000)

| 1 Investeren in waterveiligheid                  | Stand                     | Stand 1e                 | Mutaties 2e suppletoire   |                                                 | Stand 2e                 |
|--------------------------------------------------|---------------------------|--------------------------|---------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------|
|                                                  | Vastgestelde<br>begroting | suppletoire<br>begroting | begroting                 |                                                 | suppletoire<br>begroting |
|                                                  |                           |                          | Mutaties<br>Miljoenennota | Overige mutaties<br>2e suppletoire<br>begroting |                          |
|                                                  | (1)                       | (2)                      | (3)                       | (4)                                             | (5)=(2+3+4)              |
| Verplichtingen                                   | 840.560                   | 868.101                  | -6.016                    | -382.778                                        | 479.307                  |
| Uitgaven                                         | 536.678                   | 579.972                  | -143.051                  | 31.375                                          | 468.296                  |
| Waarvan juridisch verplicht                      |                           | 84%                      |                           |                                                 | 100%                     |
| 1.01 Grote projecten waterveiligheid             | 373.919                   | 393.272                  | -81.801                   | -36.554                                         | 274.917                  |
| 1.01.01 Programma HWBP-2 Waterschapsprojecten    | 226.304                   | 212.864                  | -49.059                   | -26.036                                         | 137.769                  |
| 1.01.02 Programma HWBP-2 Rijksprojecten          | 13.536                    | 17.129                   | -2.538                    | 3.045                                           | 17.636                   |
| 1.01.03 Ruimte voor de rivier                    | 111.035                   | 133.875                  | -24.127                   | -9.236                                          | 100.512                  |
| 1.01.04 Maaswerken                               | 23.044                    | 29.404                   | -6.077                    | -4.327                                          | 19.000                   |
| 1.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid     | 153.751                   | 173.897                  | -59.018                   | 69.479                                          | 184.358                  |
| 1.02.01 Verkenningen en planuitwerkingsprogramma | 41.168                    | 43.320                   | -22.194                   | -16.080                                         | 5.046                    |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS            | 401                       | 4.901                    | 108                       | 0                                               | 5.009                    |
| 1.02.02 Realisatieprogramma                      | 112.583                   | 130.577                  | -36.824                   | 85.559                                          | 179.312                  |
| 1.03 Studiekosten                                | 9.008                     | 12.803                   | -2.232                    | -1.550                                          | 9.021                    |
| 1.03.01 Studie en onderzoekskosten               | 9.008                     | 12.803                   | -2.232                    | -1.550                                          | 9.021                    |
| 1.03.02 Overige studiekosten                     | 0                         | 0                        | 0                         | 0                                               | 0                        |
| 1.09 Ontvangsten Investeren in waterveiligheid   | 186.805                   | 190.804                  | 2.151                     | -748                                            | 192.207                  |
| 1.09.01 Ontvangsten waterschappen HWBP-2         | 159.058                   | 160.592                  | 1.848                     | -1.603                                          | 160.837                  |
| 1.09.02 Overige ontvangsten HWBP-2               | 0                         | 3.480                    | 0                         | 0                                               | 3.480                    |
| 1.09.03 Ontvangsten waterschappen nHWBP          | 22.443                    | 22.440                   | 258                       | -232                                            | 22.466                   |
| 1.09.04 Overige ontvangsten nHWBP                | 0                         | 0                        | 0                         | 0                                               | 0                        |
| 1.09.05 Overige aanleg ontvangsten               | 5.304                     | 4.292                    | 45                        | 1.087                                           | 5.424                    |

### Verplichtingen

De verplichtingenmutatie betreft een verlaging van € 384 miljoen. Deze verlaging wordt veroorzaakt door een verplichtingschuif ad € 399 miljoen ten behoeve van het project Markermeerdijk (Hoorn-Edam-Amsterdam) naar 2018. Het project wordt niet in 2017 beschikt maar in 2018. Oorzaak is de bijzondere projectvorm waarbij de alliantie die de technische oplossing dient uit te werken heeft meer tijd nodig. De goedkeuring van de provincie komt waarschijnlijk in 2018, waarna beschikt kan worden.

### 1.01 Grote projecten waterveiligheid

De overige mutaties 2<sup>e</sup> suppletoire begroting op dit artikelonderdeel zijn in grote lijnen opgebouwd uit twee mutaties die per saldo leiden tot een verlaging van € 36,6 miljoen. Een verlaging ad € 24,5 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2017, een overboeking naar artikelonderdeel 1.02 van € 12 miljoen.

#### Saldo 2017

Op dit artikelonderdeel is sprake van een voordelig saldo van € 24,5 miljoen. De belangrijkste reden voor dit overschot betreft het HWBP-2 waar ca € 23 miljoen minder wordt gerealiseerd onder andere omdat er geen beroep is gedaan op de post onvoorzien bij HWBP-2. Het voordelig saldo wordt in 2018 aan dit artikelonderdeel toegevoegd, zodat de omvang van de budgetten

meerjarig ongewijzigd blijft.

#### Overboeking artikelonderdeel 1.02

Deze mutatie betreft een overboeking ad € 12 miljoen van artikelonderdeel 1.01.03 Ruimte voor de Rivier naar artikel 01.02.02 (Realisatie programma waterveiligheid) ten behoeve van de opdrachtverlening (voorbereiding) realisatie IJsseldelta fase 2. Deze overboeking is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot Reevesluis onderdeel van IJsseldelta fase 2 op artikel 1.02.02 worden verantwoord.

#### **01.02 Overige projecten Waterveiligheid**

De overige mutaties 2<sup>e</sup> suppletoire begroting op dit artikelonderdeel zijn in grote lijnen opgebouwd uit een drietal mutaties die per saldo leiden tot een verhoging van € 69,5 miljoen. Een verhoging ad € 61,0 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2017, een overboeking naar het Provinciefonds van € 9,1 miljoen en overboekingen vanuit andere DF-artikelen voor een bedrag van 17,5 miljoen

#### Saldo 2017

Op dit artikelonderdeel is in 2017 sprake van een overprogrammering van € 57,5 miljoen. Ten opzichte van de programmering wordt € 3,5 miljoen meer gerealiseerd, wat leidt tot een nadelig saldo van € 61 miljoen. De hogere realisatie ten opzichte van de programmering betreft met name de verkenningsfase van het project Lauwersmeer-Vierhuizengat van het Hoogwaterbeschermingsprogramma welke eerder start dan was voorzien. Het voordelig saldo wordt in 2018 in mindering van dit artikelonderdeel gebracht, zodat de omvang van de budgetten meerjarig ongewijzigd blijft.

#### Overboeking naar Provinciefonds

Deze overboeking betreft:

- Ooijen-Wanssum  
Een bijdrage ad € 112 miljoen, waarvan € 5,2 miljoen in 2017, van het Rijk aan de provincie Limburg in de voorbereiding- en uitvoeringskosten Ooijen Wanssum. De middelen worden via het Provinciefonds beschikbaar gesteld.
- Vismigratie  
IenM draagt € 4,721 miljoen bij aan het project vismigratie Ambitie Afsluitdijk. Hiervan wordt € 3,9 miljoen ten behoeve van de provincie Friesland overgeboekt naar het Provinciefonds en € 0,821 miljoen naar het BTW Compensatiefonds.

#### Overboeking van andere DF-artikelen

Deze overboeking betreft:

- IJsseldelta fase 2  
Deze mutatie betreft een overboeking van € 12 miljoen van artikelonderdeel 1.01.03 Ruimte voor de Rivier naar artikel 01.02.02 (Realisatie programma waterveiligheid) ten behoeve van de opdrachtverlening (voorbereiding) realisatie IJsseldelta fase 2. Deze overboeking is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot Reevesluis onderdeel van IJsseldelta fase 2 op artikel 1.02.02 worden verantwoord.
- Afsluitdijk  
Deze mutatie betreft een overboeking van artikelonderdeel 04.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS naar 01.02 ten behoeve van het project Afsluitdijk in verband met de opdrachtverstrekking voor een nieuwe energieaansluiting. Deze mutatie is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot de Afsluitdijk vooruitlopend op het DBFM-contract op artikel 1.02 worden verantwoord. Met deze overboeking wordt het budget met €0,5 miljoen overschreden, wat in 2018 via het Saldo 2017 wordt gecompenseerd.

## Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorzieningen

### Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000)

| 2 Investeren in zoetwatervoorziening                        | Stand<br>Vastgestelde<br>begroting | Stand 1e<br>suppletoire<br>begroting | Mutaties 2e suppletoire<br>begroting |                                                 | Stand 2e<br>suppletoire<br>begroting |
|-------------------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                             |                                    |                                      | Mutaties<br>Miljoenennota            | Overige mutaties<br>2e suppletoire<br>begroting |                                      |
|                                                             | (1)                                | (2)                                  | (3)                                  | (4)                                             | (5)=(2+3+4)                          |
| <b>Verplichtingen</b>                                       | <b>52.358</b>                      | <b>48.353</b>                        | <b>-14.169</b>                       | <b>-10.985</b>                                  | <b>23.199</b>                        |
| <b>Uitgaven</b>                                             | <b>38.973</b>                      | <b>44.917</b>                        | <b>-17.485</b>                       | <b>-10.585</b>                                  | <b>16.847</b>                        |
| <i>Waarvan juridisch verplicht</i>                          |                                    | 23%                                  |                                      |                                                 | 72%                                  |
| <b>2.01 Aanleg waterkwantiteit</b>                          | <b>0</b>                           | <b>0</b>                             | <b>0</b>                             | <b>0</b>                                        | <b>0</b>                             |
| 2.01.01 Verkenningen en planuitwerking waterkwantiteit      | 0                                  | 0                                    | 0                                    | 0                                               | 0                                    |
| 2.01.02 Realisatieprogramma waterkwantiteit                 | 0                                  | 0                                    | 0                                    | 0                                               | 0                                    |
| <b>2.02 Overige waterinvesteringen zoetwatervoorziening</b> | <b>36.928</b>                      | <b>42.262</b>                        | <b>-17.485</b>                       | <b>-10.285</b>                                  | <b>14.492</b>                        |
| 2.02.01 Verkenningen en planuitwerking zoetwatervoorziening | 9.500                              | 9.500                                | 0                                    | -9.500                                          | 0                                    |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS                       | 0                                  | 0                                    | -17.485                              | -785                                            | -18.270                              |
| 2.02.02 Realisatieprogramma zoetwatervoorziening            | 27.428                             | 32.762                               | -17.485                              | -785                                            | 14.492                               |
| <b>2.03 Studiekosten</b>                                    | <b>2.045</b>                       | <b>2.655</b>                         | <b>0</b>                             | <b>-300</b>                                     | <b>2.355</b>                         |
| 2.03.01 Studie en onderzoekskosten Deltaprogramma           | 2.045                              | 2.655                                | 0                                    | -300                                            | 2.355                                |
| 2.03.02 Overige studiekosten                                | 0                                  | 0                                    | 0                                    | 0                                               | 0                                    |
| <b>2.09 Ontv. Inv. in Waterkwant. en zoetwatervoorz.</b>    | <b>0</b>                           | <b>1</b>                             | <b>0</b>                             | <b>0</b>                                        | <b>1</b>                             |
| 2.09.01 Ontvangsten zoetwatervoorzieningen                  | 0                                  | 1                                    | 0                                    | 0                                               | 1                                    |
| 2.09.02 Overige ontvangsten                                 | 0                                  | 0                                    | 0                                    | 0                                               | 0                                    |

### Verplichtingen

De verplichtingenmutatie is voor een bedrag van € 10,9 miljoen direct gerelateerd aan de hieronder toegelichte kasmutaties.

### 2.02 Overige waterinvesteringen zoetwatervoorziening

De overige mutaties 2<sup>e</sup> suppletoire begroting op dit artikelonderdeel betreft de verwerking van het saldo 2017.

#### Saldo 2017

Op dit artikelonderdeel is sprake van een voordelig saldo van € 10,3 miljoen. De lagere uitgaven in 2017 worden veroorzaakt door een vertraging in het Europese aanbestedingstraject waardoor de start van de uitvoerende werkzaamheden met betrekking tot de Roode Vaart pas in 2018 zal plaatsvinden. Hiermee is een bedrag van € 9,5 miljoen gemoeid. Daarnaast wordt de voorgenomen subsidie Brielse Meer niet in 2017 maar in 2018 verstrekt en is er sprake van een lagere subsidiebetaling op het project Kleinschalige Wateraanvoer. Het voordelig saldo wordt in 2018 aan dit artikelonderdeel toegevoegd, zodat de omvang van de budgetten meerjarig ongewijzigd blijft.

### Artikel 3 Beheer, onderhoud en vervanging

#### Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000)

| 3 Beheer, onderhoud en vervanging     | Stand                     | Stand 1e                 | Mutaties 2e suppletoire   |                                                 | Stand 2e                 |
|---------------------------------------|---------------------------|--------------------------|---------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------|
|                                       | Vastgestelde<br>begroting | suppletoire<br>begroting | begroting                 |                                                 | suppletoire<br>begroting |
|                                       |                           |                          | Mutaties<br>Miljoenennota | Overige mutaties<br>2e suppletoire<br>begroting |                          |
|                                       | (1)                       | (2)                      | (3)                       | (4)                                             | (5)=(2+3+4)              |
| Verplichtingen                        | 132.041                   | 138.932                  | 7.120                     | 1.784                                           | 147.836                  |
| Uitgaven                              | 169.466                   | 172.653                  | 17.000                    | -2.906                                          | 186.747                  |
| Waarvan juridisch verplicht           |                           | 100%                     |                           |                                                 | 100%                     |
| 3.01 Watermanagement                  | 7.031                     | 7.031                    | 81                        | 50                                              | 7.162                    |
| 3.01.01 Watermanagement               | 7.031                     | 7.031                    | 81                        | 50                                              | 7.162                    |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS | 7.031                     | 7.031                    | 81                        | 50                                              | 7.162                    |
| 3.02 Beheer en Onderhoud              | 162.435                   | 165.622                  | 16.919                    | -2.956                                          | 179.585                  |
| 3.02.01 Waterveiligheid               | 109.178                   | 109.291                  | 792                       | 1.271                                           | 111.354                  |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS | 109.178                   | 109.291                  | 792                       | 1.271                                           | 111.354                  |
| 3.02.02 Zoetwatervoorziening          | 11.636                    | 11.636                   | 4.095                     |                                                 | 15.731                   |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS | 11.636                    | 11.636                   | 4.095                     |                                                 | 15.731                   |
| 3.02.03 Vervanging                    | 41.621                    | 44.695                   | 12.032                    | -4.227                                          | 52.500                   |
| 3.09 Ontvangsten                      |                           |                          |                           |                                                 |                          |
| 3.09.01 Ontvangsten                   |                           |                          |                           |                                                 |                          |

#### Verplichtingen

De verplichtingenmutatie is met name gerelateerd aan de overboeking vanuit IenM (Hoofdstuk XII) ten behoeve van windparken op zee.

#### 3.02 Beheer en onderhoud

De overige mutaties 2<sup>e</sup> suppletoire begroting op dit artikelonderdeel zijn in grote lijnen opgebouwd uit twee mutaties de verwerking van het saldo 2017 ad € 4,2 miljoen en een overboeking van voor een bedrag van € 1,2 miljoen.

#### Saldo 2017

Op dit artikelonderdeel is sprake van een voordelig saldo van € 4,2 miljoen. De reden voor de lagere kasrealisatie betreft het project Stroomlijn. De planning van dit project schuift op vanwege vertraging in de afhandeling vergunningen door RVO en EZ en het verlopen van de vergunningen voor de uitvoering van perceel 5 (IJssel/Courant). Dit heeft tot gevolg dat kap en afrondingswerkzaamheden mogelijk in 2018 en 2019 worden uitgevoerd. Het voordelig saldo wordt in 2018 aan dit artikelonderdeel toegevoegd, zodat de omvang van de budgetten meerjarig ongewijzigd blijft.

#### Overboeking

IenM (Hoofdstuk XII) draagt € 1,3 miljoen bij aan de kosten voor het realiseren van nautische voorzieningen in bestaande en nieuwe windparken ten behoeve van doorvaart en medegebruik.

## Artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet

### Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000)

| 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet       | Stand<br>Vastgestelde<br>begroting | Stand 1e<br>suppletoire<br>begroting | Mutaties 2e suppletoire<br>begroting |                                                 | Stand 2e<br>suppletoire<br>begroting |
|----------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                              |                                    |                                      | Mutaties<br>Miljoenennota            | Overige mutaties<br>2e suppletoire<br>begroting |                                      |
|                                              | (1)                                | (2)                                  | (3)                                  | (4)                                             | (5)=(2+3+4)                          |
| <b>Verplichtingen</b>                        |                                    |                                      | <b>16.404</b>                        | <b>-10.204</b>                                  | <b>6.200</b>                         |
| <b>Uitgaven</b>                              |                                    |                                      | <b>7.900</b>                         | <b>-1.700</b>                                   | <b>6.200</b>                         |
| <i>Waarvan juridisch verplicht</i>           |                                    |                                      |                                      |                                                 | <b>100%</b>                          |
| <b>4.01 Experimenteerprojecten</b>           |                                    |                                      | <b>3.000</b>                         | <b>3.200</b>                                    | <b>6.200</b>                         |
| 4.01.01 Experimenteerprojecten               |                                    |                                      | 3.000                                | 3.200                                           | 6.200                                |
| <b>4.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS</b> |                                    |                                      | <b>4.900</b>                         | <b>-4.900</b>                                   |                                      |
| 4.02.01 Geïntegreerde contractvormen/PPS     |                                    |                                      |                                      | -4.900                                          |                                      |
| <b>4.09 Ontvangsten experimenteerartikel</b> |                                    |                                      |                                      | <b>3.200</b>                                    | <b>3.200</b>                         |
| 4.09.01 Ontvangsten experimenteerartikel     |                                    |                                      |                                      | 3.200                                           | 3.200                                |

#### 4.01 Experimenteerprojecten

De provincie Noord-Holland draagt € 3,2 miljoen bij aan het project Markerwadden. De ontvangen middelen worden doorgestort naar het Groenfonds. Hiervoor wordt het uitgavenbudget opgehoogd

#### 4.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS

Deze mutatie betreft een overboeking van artikelonderdeel 4.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS naar artikel 01.02 ten behoeve van het project Afsluitdijk in verband met de opdrachtverstrekking voor een nieuwe energieaansluiting. Deze mutatie betreft een overboeking van artikelonderdeel 04.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS naar 01.02 ten behoeve van het project Afsluitdijk in verband met de opdrachtverstrekking voor een nieuwe energieaansluiting. Deze mutatie is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot de Afsluitdijk vooruitlopend op het DBFM-contract op artikel 1.02 worden verantwoord. Met deze overboeking wordt het budget met €0,5 miljoen overschreden, wat in 2018 via het Saldo 2017 wordt gecompenseerd.

## Artikel 5 netwerkgebonden kosten en overige uitgaven

| Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000) |                        |                       |                           |                                              |                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------------------|---------------------------|----------------------------------------------|-----------------------|
| 5 Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven                                              | Stand                  | Stand 1e              | Mutaties 2e suppletoire   |                                              | Stand 2e              |
|                                                                                           | Vastgestelde begroting | suppletoire begroting | begroting                 |                                              | suppletoire begroting |
|                                                                                           |                        |                       | Mutaties<br>Miljoenennota | Overige mutaties<br>2e suppletoire begroting |                       |
|                                                                                           | (1)                    | (2)                   | (3)                       | (4)                                          | (5)=(2+3+4)           |
| <b>Verplichtingen</b>                                                                     | <b>133.414</b>         | <b>132.354</b>        | <b>166.223</b>            | <b>-9.777</b>                                | <b>288.800</b>        |
| <b>Uitgaven</b>                                                                           | <b>133.415</b>         | <b>132.438</b>        | <b>166.223</b>            | <b>-9.777</b>                                | <b>288.884</b>        |
| <i>Waarvan juridisch verplicht</i>                                                        |                        | 100%                  |                           |                                              | 97%                   |
| <b>5.01 Apparaat</b>                                                                      | <b>218.112</b>         | <b>218.495</b>        | <b>8.178</b>              | <b>-359</b>                                  | <b>226.314</b>        |
| 5.01.01 Staf Deltacommissaris                                                             | 1.813                  | 2.196                 | -22                       | -359                                         | 1.815                 |
| 5.01.02 Apparaatskosten RWS                                                               | 216.299                | 216.299               | 8.200                     |                                              | 224.499               |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS                                                     | 216.299                | 216.299               |                           |                                              | 216.299               |
| <b>5.02 Overige uitgaven</b>                                                              | <b>63.703</b>          | <b>62.203</b>         | <b>708</b>                | <b>-341</b>                                  | <b>62.570</b>         |
| 5.02.01 Overige netwerkgebonden uitgaven                                                  | 61.729                 | 60.582                | 684                       | 109                                          | 61.375                |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS                                                     | 61.729                 | 60.582                | 684                       | 109                                          | 61.375                |
| 5.02.02 Programma-uitgaven DC                                                             | 1.974                  | 1.621                 | 24                        | -450                                         | 1.195                 |
| 5.02.03 Overige uitgaven                                                                  |                        |                       |                           |                                              |                       |
| <b>5.03 Investeringsruimte</b>                                                            | <b>-148.400</b>        | <b>-148.260</b>       | <b>157.337</b>            | <b>-9.077</b>                                |                       |
| 5.03.01 Programmeerruimte                                                                 | -148.400               | -148.260              | 157.337                   | -9.077                                       |                       |
| 5.03.02 Beleidsruimte                                                                     |                        |                       |                           |                                              |                       |
| <b>5.09 Netwerkgebonden kosten en overige ontvangsten</b>                                 |                        |                       |                           |                                              |                       |
| 5.09.01 Overige ontvangsten                                                               |                        |                       |                           |                                              |                       |
| <b>5.10 Saldo van de afgesloten rekeningen</b>                                            |                        | <b>127.032</b>        |                           |                                              | <b>127.032</b>        |
| 5.10.01 Voordelig saldo Deltafonds                                                        |                        | 127.032               |                           |                                              | 127.032               |

### Verplichtingen

De verplichtingenmutatie is direct gerelateerd aan de hieronder toegelichte kasmutaties.

### 5.03 Investeringsruimte

De mutatie op dit artikelonderdeel betreft de verwerking van het Saldo 2017 welke uit twee posten bestaat.

#### Saldo 2017: ICT

De risicoreservering van € 1,6 miljoen in 2017 blijkt niet nodig te zijn en verschuift naar 2018. RWS heeft de kosten voor de Basis ICT binnen haar budget/project kunnen opvangen. Er zijn nog geen meerkosten gebleken op grond waarvan RWS een claim bij DGRW heeft ingediend of wel beroep doet op de risicoreservering

#### Saldo 2017: BRO

Als gevolg van vertraging in de planning van de BRO (BasisRegistratie Ondergrond) vindt de overgang van data van de oude naar de nieuwe systemen later plaats. De verwachte migratie - en frictie kosten treden hierdoor later op dan gepland, waardoor een bedrag van € 7,5 miljoen niet in 2017 tot besteding komt en via het voordelig saldo 2017 doorschuift naar 2018.

## Artikel 6 Bijdrage andere begrotingen Rijk

| Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000) |                                    |                                      |                                      |                             |                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------|--------------------------------------|
| 6 Bijdragen t.l.v. begroting Hoofdstuk XII                                                | Stand<br>Vastgestelde<br>begroting | Stand 1e<br>suppletoire<br>begroting | Mutaties 2e suppletoire<br>begroting |                             | Stand 2e<br>suppletoire<br>begroting |
|                                                                                           |                                    |                                      | Mutaties                             | Overige mutaties            |                                      |
|                                                                                           |                                    |                                      | Miljoenennota                        | 2e suppletoire<br>begroting |                                      |
|                                                                                           | (1)                                | (2)                                  | (3)                                  | (4)                         | (5)=(2+3+4)                          |
| Ontvangsten                                                                               | 717.851                            | 649.132                              | 13.702                               | -7.815                      | 655.019                              |
| 6.09 Bijdragen ten laste van begroting<br>Hoofdstuk XII                                   | 717.851                            | 649.132                              | 13.702                               | -7.815                      | 655.019                              |
| 6.09.01 Bijdragen ten laste van begroting<br>Hoofdstuk XII                                | 717.851                            | 649.132                              | 13.702                               | -7.815                      | 655.019                              |

### 6.09 Bijdragen ten laste van begroting Hoofdstuk XII

De neerwaartse bijstelling van de ontvangsten is het gevolg van de volgende overboekingen :

- Overboekingen naar Provinciefonds
  - o Een bijdrage ad € 112 miljoen, waarvan € 5,2 miljoen in 2017, van het Rijk aan de provincie Limburg in de voorbereiding- en uitvoeringskosten Ooijen Wanssum. De middelen worden via het Provinciefonds beschikbaar gesteld.
  - o IenM draagt € 4,721 miljoen bij aan het project vismigratie Ambitie Afsluitdijk. Hiervan wordt € 3,9 miljoen ten behoeve van de provincie Friesland overgeboekt naar het Provinciefonds en € 0,821 miljoen naar het BTW Compensatiefonds.
- Van Hoofdstuk XII
  - IenM (hoofdstuk XII) draagt € 1,3 miljoen bij aan de kosten voor het realiseren van nautische voorzieningen in bestaande en nieuwe windparken ten behoeve van doorvaart en medegebruik.
- Bijdrage € 0,9 miljoen van ministerie van Economische Zaken ten behoeve van het project Roggeplaat.
- Diverse kleinere overboekingen ten laste van het deltafonds voor een bedrag van € 0,1 miljoen.

## Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit

### Budgettaire gevolgen van uitvoering: Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen € 1.000)

| 7 Investeren in waterkwaliteit                        | Stand<br>Vastgestelde<br>begroting | Mutaties 1e<br>suppletoire<br>begroting | Stand 1e<br>suppletoire<br>begroting | Mutaties 2e suppletoire<br>begroting |                                                 | Stand 2e<br>suppletoire<br>begroting |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                       |                                    |                                         |                                      | Mutaties<br>Miljoenennota            | Overige mutaties<br>2e suppletoire<br>begroting |                                      |
|                                                       | (1)                                | (4)                                     | (2)                                  | (3)                                  | (4)                                             | (5)=(2+3+4)                          |
| <b>Verplichtingen</b>                                 | <b>20.495</b>                      | <b>32.993</b>                           | <b>53.488</b>                        | <b>79</b>                            | <b>-33.898</b>                                  | <b>19.669</b>                        |
| <b>Uitgaven</b>                                       | <b>26.124</b>                      | <b>11.089</b>                           | <b>37.213</b>                        | <b>-14.734</b>                       | <b>-11.770</b>                                  | <b>10.709</b>                        |
| <i>Waarvan juridisch verplicht</i>                    |                                    |                                         | 55%                                  |                                      |                                                 | 100%                                 |
| <b>7.01 Realisatieprogramma Kaderrichtlijn water</b>  | <b>24.850</b>                      | <b>9.885</b>                            | <b>34.735</b>                        | <b>-14.818</b>                       | <b>-11.710</b>                                  | <b>8.207</b>                         |
| 7.01.01 Realisatieprogramma Kaderrichtlijn water      | 24.850                             | 9.885                                   | 34.735                               | -14.818                              | -11.710                                         | 8.207                                |
| <b>7.02 Overige aanlegprojecten waterkwaliteit</b>    | <b>279</b>                         | <b>-231</b>                             | <b>48</b>                            | <b>234</b>                           |                                                 | <b>282</b>                           |
| 7.02.01 Overige aanlegprojecten waterkwaliteit        | 279                                | -231                                    | 48                                   | 234                                  |                                                 | 282                                  |
| - waarvan bijdrage aan agentschap RWS                 | 279                                |                                         | 279                                  |                                      | 3                                               | 282                                  |
| <b>7.03 Studiekosten waterkwaliteit</b>               | <b>995</b>                         | <b>1.435</b>                            | <b>2.430</b>                         | <b>-150</b>                          | <b>-60</b>                                      | <b>2.220</b>                         |
| 7.03.01 Studiekosten waterkwaliteit                   | 995                                | 1.435                                   | 2.430                                | -150                                 | -60                                             | 2.220                                |
| <b>7.09 Ontvangsten investering in waterkwaliteit</b> |                                    | <b>224</b>                              | <b>224</b>                           |                                      |                                                 | <b>224</b>                           |
| 7.09.01 Ontvangsten investeringen in waterkwaliteit   |                                    | 224                                     | 224                                  |                                      |                                                 | 224                                  |

### Verplichtingen

In 2017 is er sprake van een lagere verplichtingenrealisatie van ca € 34 miljoen dit heeft met name betrekking op KaderRichtlijn Water 2e tranche ten aanzien van de projecten herstel gebied Brunnemond en vispassages en Cortenoever.

### 7.01 Realisatieprogramma Kaderrichtlijn water

Op dit artikel ontstaat een onderuitputting van ca € 12 miljoen met name als gevolg van vertragingen van enkele projecten in de tweede tranche. Dit leidt tot een voordelig saldo 2017. Het voordelig saldo wordt in de begroting 2018 toegevoegd aan dit artikelonderdeel.

## **2.3 Verdiepingsbijlage**

### *A. Verdiepingsbijlage*

In de verdiepingsbijlage is per productartikel een meerjarige (voor de volledige looptijd van het fonds) begrotingsmutatietabel op artikelonderdeelniveau opgenomen. In deze tabel worden de mutaties vanaf de ontwerpbegroting 2017 weergegeven, waarbij de Voorjaarsnotamutaties zijn verbijzonderd. De Voorjaarsnotamutaties worden in de artikelgewijze toelichting (paragraaf 2.2) conform de normering toegelicht.

| Artikel 1 Investeren in waterveiligheid                                                     | Totaal mutatie | 2017    | 2018    | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2024    | 2025    | 2026    | 2027    | 2028    | 2029    | 2030    | 2031 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|------|
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 1.01 Grote projecten waterveiligh.                   |                | 373.919 | 323.350 | 267.896 | 245.997 | 43.914  | 72.234  | 76.497  | 175.082 | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                 |                | 19.353  | 0       | 9.981   | 10.000  | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 1.01 Grote projecten waterveiligh. |                | 393.272 | 323.350 | 277.877 | 255.997 | 43.914  | 72.234  | 76.497  | 175.082 | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| HWBP-2 vrijval                                                                              | -81.000        |         |         |         |         |         |         |         | -81.000 |         |         |         |         |         |         |      |
| Kasschuiven                                                                                 | 0              | -86.083 | 25.223  | 30.297  | 7.294   | 14.405  | 60.936  | -36.161 | -15.911 |         |         |         |         |         |         |      |
| Monitoring Langsdammen Waal                                                                 | -827           |         |         | -827    |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |      |
| Prijsbijstelling 2017                                                                       | 16.817         | 3.720   | 3.849   | 2.652   | 3.028   | 672     | 1.532   | 464     | 900     |         |         |         |         |         |         |      |
| Regeling Inundatieschade                                                                    | 562            | 562     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |      |
| Ruimte voor de Rivier meevaller                                                             | -76.773        |         |         | -76.773 |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |      |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                 |                | -81.801 | 29.072  | -44.651 | 10.322  | 15.077  | 62.468  | -35.697 | -96.011 | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 1.01 Grote projecten waterveiligh.             |                | 311.471 | 352.422 | 233.226 | 266.319 | 58.991  | 134.702 | 40.800  | 79.071  | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| IJsseldelta fase 2                                                                          | -12.040        | -12.040 |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |      |
| Saldo 2017: Investeren in waterveiligheid                                                   | 0              | -24.514 | 24.514  |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |      |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                   |                | -36.554 | 24.514  | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 1.01 Grote projecten waterveiligh. |                | 274.917 | 376.936 | 233.226 | 266.319 | 58.991  | 134.702 | 40.800  | 79.071  | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0    |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 1.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid         |                | 153.751 | 247.809 | 290.807 | 258.054 | 801.693 | 640.861 | 470.854 | 324.054 | 426.733 | 430.138 | 542.732 | 413.029 | 400.150 | 374.070 | 0    |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                 |                | 20.146  | -1.941  | 46.400  | -4.500  | -9.600  | -8.100  | -8.100  | 0       | 0       | 4.437   | 0       | -400    | 91.640  | 0       | 0    |

| Stand eerste suppletoire begroting 2017<br>artikelonderdeel 1.02 Ov.aanlegprojecten<br>Waterveiligh. |          | 173.897  | 245.868 | 337.207  | 253.554  | 792.093  | 632.761  | 462.754 | 324.054 | 426.733 | 434.575 | 542.732 | 412.629 | 491.790 | 374.070 | 0       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|---------|----------|----------|----------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Afsluitdijk                                                                                          | -869.854 | -5.057   | -47.400 | -215.100 | -228.365 | -211.500 | -41.250  | -50.050 | -2.250  | -2.250  | -2.250  | -2.250  | -62.132 |         |         |         |
| BCF/PF Rivierverruiming Rijn                                                                         | -3.028   | -3.028   |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Bijdrage EiD                                                                                         | 0        |          | -260    | -260     | -260     | -260     | -260     | -260    | -260    | -260    | -260    | 3.380   | -260    | -260    | -260    | -260    |
| Deltaplan grote rivieren                                                                             | -436     |          |         |          |          |          |          |         |         |         | -436    |         |         |         |         |         |
| Deltaplan Zoetwater                                                                                  | 0        |          |         | -13.150  | -4.150   |          |          |         |         |         |         |         |         | 17.300  |         |         |
| Duurzaamheidspilots Beheer en<br>Onderhoud                                                           | 0        |          | -1.125  | -1.125   | -1.125   | -1.125   |          |         |         |         | 4.500   |         |         |         |         |         |
| Extra capaciteit<br>waterveiligheidexperts                                                           | 0        | -607     | -604    | -600     | -606     | -596     | -596     | -596    | -596    | -596    | -596    | -596    | -596    | -596    | 7.781   |         |
| Extrapolatie 2031                                                                                    | 374.471  |          |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         | 374.471 |
| HWBP-2 vrijval                                                                                       | 48.600   |          |         |          |          |          |          |         | 81.000  | -5.400  | -27.000 |         |         |         |         |         |
| Jaarlijkse bijdrage VNSC/<br>extrapolatie                                                            | 802      |          |         |          |          |          |          |         |         |         | 802     |         |         |         |         |         |
| Kasschuiven                                                                                          | 0        | 99.529   | -29.792 | -38.807  | -14.216  | -25.354  | -75.775  | 33.867  | 40.280  | 57.323  | -4.717  | -51.014 | -19.056 | 1.738   | 25.994  |         |
| Inpassen min-regel                                                                                   | 0        | -150.000 |         |          | 150.000  |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Lange termijn Ambitie<br>Waterveiligheid                                                             | 0        |          | -820    | -1.012   | -964     | -964     | -964     | -964    | -964    | -964    | -964    | -964    | -964    | 11.472  | -964    |         |
| Lange termijn Ambitie<br>Waterveiligheid/rivieren                                                    | 0        |          | -500    | -500     | -500     | -500     | -500     | -500    |         |         |         |         |         | 3.000   |         |         |
| Legger Vlieland en Terschelling                                                                      | -1.000   |          |         |          |          |          |          |         |         |         |         | -1.000  |         |         |         |         |
| Markerwadden fase 1                                                                                  | 0        | -3.000   |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         |         | 3.000   |         |         |
| Monitoring Langsdammen Waal                                                                          | 4.140    | 1.000    | 986     | 2.154    |          |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Natuurlijk Markermeer-IJmeer                                                                         | 0        |          |         | 5        |          |          |          |         |         |         | -5      |         |         |         |         |         |
| Payrollers                                                                                           | 0        |          |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Prijsbijstelling 2017                                                                                | 62.827   | 3.105    | 4.479   | 3.009    | 4.001    | 8.354    | 8.381    | 9.372   | 9.937   | 10.271  | 10.667  | -53.628 | 10.679  | 11.400  | 11.400  | 11.400  |
| Programma Lumbricus                                                                                  | 0        |          |         | -500     | -500     | 500      | 500      |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Regeling Inundatieschade                                                                             | 0        | -562     |         |          |          |          |          |         |         |         |         | 562     |         |         |         |         |
| Reservering BRO- correctie<br>bijdrage DGRW                                                          | 0        | 523      |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         | -523    |         |         |         |
| Reservering NIOZ Texel-<br>meerkosten                                                                | 2.400    |          |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         | 2.400   |         |         |         |
| Risicoreservering Zandwinning                                                                        | 0        |          |         |          |          |          |          |         |         |         | -60     |         | 60      |         |         |         |
| Reservering Rijksbijdrage aan<br>meerkosten van rivierverruiming                                     | 196.000  |          |         |          |          |          |          |         |         | 67.025  | 69.083  | 59.892  |         |         |         |         |
| Ruimte voor de Rivier                                                                                | 0        |          |         | 76.773   |          |          |          |         |         |         | -76.773 |         |         |         |         |         |
| Steenbestorting Westerschelde                                                                        | 7.844    |          |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         | 7.844   |         |         |         |
| Stormvloedkering Ramspol                                                                             | 0        | -626     | -622    | -618     | -625     | -615     | -615     | -615    | -615    | -615    | -615    | -615    | -615    | -615    | 8.026   |         |
| Strategische<br>capaciteitsmanagement                                                                | 0        | -295     | -411    | -468     | -688     | -1.061   | -1.061   |         |         |         |         |         | 3.984   |         |         |         |
| Stroomlijn                                                                                           | 0        |          |         |          |          | 5.000    |          |         |         |         | -5.000  |         |         |         |         |         |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                          |          | -59.018  | -76.069 | -190.199 | -97.998  | -228.121 | -112.140 | -9.746  | 126.532 | 124.534 | -33.624 | -46.233 | -59.179 | 46.439  | 51.977  | 385.611 |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel<br>1.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid         |          | 114.879  | 169.799 | 147.008  | 155.556  | 563.972  | 520.621  | 453.008 | 450.586 | 551.267 | 400.951 | 496.499 | 353.450 | 538.229 | 426.047 | 385.611 |
| Afsluitdijk: energievoorziening                                                                      | 5.407    | 5.407    |         |          |          |          |          |         |         |         |         |         |         |         |         |         |

[illegible]

|                                                                                                   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Stand tweede suppletoire begroting 2017<br>artikelonderdeel 1.03 Studiekosten                     |         | 9.021   | 6.142   | 2.520   | 2.390   | 3.000   | 2.500   | 2.500   | 2.000   | 2.000   | 2.000   | 2.000   | 2.000   | 2.000   | 2.000   | 2.000   |
|                                                                                                   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Totaal uitgaven stand ontwerpbegroting 2017 Inv. in waterveiligheid                               |         | 536.678 | 572.139 | 559.623 | 504.981 | 846.107 | 713.095 | 547.351 | 499.136 | 426.733 | 430.138 | 542.732 | 413.029 | 400.150 | 374.070 | 0       |
| Totaal uitgaven stand eerste suppletoire begroting 2017 Inv. in waterveiligheid                   |         | 579.972 | 570.198 | 616.004 | 510.481 | 836.507 | 704.995 | 539.251 | 499.136 | 426.733 | 434.575 | 542.732 | 412.629 | 491.790 | 374.070 | 0       |
| Totaal uitgaven stand ontwerpbegroting 2018 Inv. in waterveiligheid                               |         | 436.921 | 526.713 | 382.754 | 424.265 | 625.963 | 657.823 | 496.308 | 531.657 | 553.267 | 402.951 | 498.499 | 355.450 | 540.229 | 428.047 | 387.611 |
| Totaal uitgaven stand tweede suppletoire begroting 2017 Inv. in waterveiligheid                   |         | 468.296 | 491.854 | 382.754 | 424.265 | 625.963 | 657.823 | 496.308 | 531.657 | 553.267 | 402.951 | 498.499 | 355.450 | 540.229 | 428.047 | 387.611 |
|                                                                                                   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 1.09 Ontv. Investeren in waterveiligheid                   |         | 186.805 | 192.608 | 150.433 | 177.389 | 153.406 | 149.734 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 |         |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                       |         | 3.999   | 3.059   | 9.981   | 10.000  | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 1.09 Ontv. Inv. in waterveiligheid       |         | 190.804 | 195.667 | 160.414 | 187.389 | 153.406 | 149.734 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 149.628 | 0       |
|                                                                                                   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Afsluitdijk                                                                                       | -15     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Extrapolatie 2031                                                                                 | 149.628 |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         | 149.628 |
| HWBP-2 vrijval                                                                                    | -5.400  |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Kasschuiven                                                                                       | 0       | 9       | -38     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Prijsbijstelling 2017                                                                             | 27.325  | 2.142   | 2.215   | 1.844   | 2.154   | 1.764   | 1.722   | 1.720   | 1.720   | 1.720   | 1.720   | 1.721   | 1.720   | 1.721   | 1.721   | 1.721   |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                       |         | 2.151   | 2.177   | 1.844   | 2.168   | 1.764   | 1.722   | 1.720   | 1.720   | -3.680  | 1.720   | 1.721   | 1.720   | 1.721   | 1.721   | 151.349 |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 1.09 Ontv. Investeren in waterveiligheid             |         | 192.955 | 197.844 | 162.258 | 189.557 | 155.170 | 151.456 | 151.348 | 151.348 | 145.948 | 151.348 | 151.349 | 151.348 | 151.349 | 151.349 | 151.349 |
|                                                                                                   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Saldo 2017: Investeren in waterveiligheid                                                         | 0       | -748    | 748     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                         |         | -748    | 748     | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 1.09 Ontv. Investeren in waterveiligheid |         | 192.207 | 198.592 | 162.258 | 189.557 | 155.170 | 151.456 | 151.348 | 151.348 | 145.948 | 151.348 | 151.349 | 151.348 | 151.349 | 151.349 | 151.349 |

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]



| Artikel 5 Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven                           | Totaal mutatie | 2017    | 2018    | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2024    | 2025    | 2026    | 2027    | 2028    | 2029    | 2030    | 2031    |
|--------------------------------------------------------------------------------|----------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 5.01 Apparaat                           |                | 218.112 | 221.983 | 218.158 | 215.428 | 211.910 | 202.895 | 204.369 | 207.261 | 209.123 | 213.659 | 213.658 | 213.682 | 213.682 | 213.682 |         |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                    |                | 383     | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 5.01 Apparaat         |                | 218.495 | 221.983 | 218.158 | 215.428 | 211.910 | 202.895 | 204.369 | 207.261 | 209.123 | 213.659 | 213.658 | 213.682 | 213.682 | 213.682 | 0       |
| Bijdrage min EZ: Project Wind op zee                                           | 2.458          | 1.540   | 918     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Extra capaciteit waterveiligheidexperts                                        | 8.973          | 607     | 604     | 600     | 606     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     | 596     |
| Extrapolatie 2031                                                              | 213.682        |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         | 213.682 |
| Herschikking apparaatsgelden                                                   | -50            | -50     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Loonbijstelling 2017                                                           | 57.041         | 3.309   | 4.031   | 3.982   | 3.947   | 3.902   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   | 3.787   |
| Payrollers                                                                     | 639            | 213     | 213     | 213     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Prijsbijstelling 2017                                                          | 12.239         | 662     | 887     | 872     | 861     | 847     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     | 811     |
| Stormvloedkering Ramspol                                                       | 9.256          | 626     | 622     | 618     | 625     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     | 615     |
| Strategische capaciteitsmanagement                                             | 4.100          | 411     | 411     | 468     | 688     | 1.061   | 1.061   |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Waterveiligheid Stormvloedkeringen Zuid-Holland                                | 12.900         | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     | 860     |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                    |                | 8.178   | 8.546   | 7.613   | 7.587   | 7.881   | 7.730   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 6.669   | 220.351 |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 5.01 Apparaat                     |                | 226.673 | 230.529 | 225.771 | 223.015 | 219.791 | 210.625 | 211.038 | 213.930 | 215.792 | 220.328 | 220.327 | 220.351 | 220.351 | 220.351 | 220.351 |
| Staf DC                                                                        | 0              | -250    | 250     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Staf DC: communicatieadviseur                                                  | -86            | -86     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Staf DC: Directie Concern Informatievoorziening                                | -23            | -23     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Bijdrage min EZ: Adviseringskosten EEZ zones                                   | 109            | 109     |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                      |                | -250    | 250     | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 5.01 Apparaat         |                | 226.423 | 230.779 | 225.771 | 223.015 | 219.791 | 210.625 | 211.038 | 213.930 | 215.792 | 220.328 | 220.327 | 220.351 | 220.351 | 220.351 | 220.351 |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 5.02 Overige uitgaven                   |                | 63.703  | 63.685  | 63.330  | 63.324  | 61.514  | 61.695  | 61.719  | 61.994  | 62.135  | 62.131  | 63.870  | 59.982  | 59.982  | 59.982  | 0       |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                    |                | -1.500  | -198    | -198    | -198    | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 5.02 Overige uitgaven |                | 62.203  | 63.487  | 63.132  | 63.126  | 61.514  | 61.695  | 61.719  | 61.994  | 62.135  | 62.131  | 63.870  | 59.982  | 59.982  | 59.982  | 0       |

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

|                                                                                                 |        |         |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| CPB/KIRE                                                                                        | -100   | -100    |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Doorvaart en medegebruik<br>windparken                                                          | 1.271  | 1.271   |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Evaluatieonderzoek Meststoffenwet                                                               | -60    | -60     |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| PF: Ooijen-Wanssum                                                                              | -5.204 | -5.204  |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Staf DC: communicatieadviseur                                                                   | -86    | -86     |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Bijdrage min EZ: Informatiehuis<br>Maritiem Digishape                                           | 100    | 100     |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Bijdrage min EZ: Adviseringskosten<br>EEZ zones                                                 | 109    | 109     |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Bijdrage min EZ: Informatiehuis<br>Wadden                                                       | 50     | 50      |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Staf DC: Directie Concern<br>Informatievoorziening                                              | -23    | -23     |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                       |        | -7.815  | 0       | 0         | 0         | 0         | 0         | 0       | 0         | 0         | 0         | 0         | 0         | 0         | 0         | 0         |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 art.ond.6<br>Bijdr.t.l.v. begroting Hoofdstuk XII       |        | 655.019 | 918.443 | 1.001.804 | 1.020.271 | 1.213.567 | 1.096.404 | 951.382 | 1.042.378 | 1.042.891 | 1.039.337 | 1.029.308 | 1.011.652 | 1.158.107 | 1.163.777 | 1.163.777 |
|                                                                                                 |        |         |         |           |           |           |           |         |           |           |           |           |           |           |           |           |
| Totaal ontvangsten stand ontwerpbegroting 2017<br>Bijdr. andere begr. Rijk                      |        | 717.851 | 902.509 | 938.395   | 992.863   | 1.190.269 | 1.080.273 | 935.251 | 1.026.247 | 1.026.760 | 1.023.206 | 1.013.177 | 995.521   | 1.141.976 | 1.147.646 | 0         |
| Totaal ontvangsten stand eerste suppletoire<br>begroting 2017 Bijdr. andere begr. Rijk          |        | 649.132 | 899.211 | 987.397   | 991.865   | 1.190.269 | 1.080.273 | 935.251 | 1.026.247 | 1.026.760 | 1.023.206 | 1.013.177 | 995.521   | 1.141.976 | 1.147.646 | 0         |
| Totaal ontvangsten stand ontwerpbegroting 2018<br>Bijdr. andere begr. Rijk                      |        | 662.834 | 918.443 | 1.001.804 | 1.020.271 | 1.213.567 | 1.096.404 | 951.382 | 1.042.378 | 1.042.891 | 1.039.337 | 1.029.308 | 1.011.652 | 1.158.107 | 1.163.777 | 1.163.777 |
| Totaal uitgaven stand tweede suppletoire<br>begroting 2017 Bijdr.t.l.v. begroting Hoofdstuk XII |        | 655.019 | 918.443 | 1.001.804 | 1.020.271 | 1.213.567 | 1.096.404 | 951.382 | 1.042.378 | 1.042.891 | 1.039.337 | 1.029.308 | 1.011.652 | 1.158.107 | 1.163.777 | 1.163.777 |

| Artikel 7 investeren in waterkwaliteit                                                                |        | Totaal mutatie | 2017    | 2018   | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023   | 2024   | 2025   | 2026   | 2027   | 2028 | 2029 | 2030 | 2031 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------|---------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|------|------|------|------|
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 7.01 Real.progr.Kaderrichtlijn water                           |        |                | 24.850  | 33.098 | 51.376 | 66.625 | 62.200 | 54.713 | 52.425 | 51.277 | 53.130 | 54.930 | 54.989 | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                           |        |                | 9.885   | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.01 Real.progr.Kaderrichtlijn water         |        |                | 34.735  | 33.098 | 51.376 | 66.625 | 62.200 | 54.713 | 52.425 | 51.277 | 53.130 | 54.930 | 54.989 | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Kasschuiven investeren                                                                                | 0      |                | -15.044 | -7.714 | -3.608 |        | 758    | 17.320 | 8.288  |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Monitoring Langsdammen Waal                                                                           | -1.327 |                |         |        | -1.327 |        |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Prijsbijstelling 2017                                                                                 | 6.531  |                | 226     | 292    | 534    | 766    | 724    | 828    | 698    | 590    | 611    | 632    | 630    |      |      |      |      |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                           |        |                | -14.818 | -7.422 | -4.401 | 766    | 1.482  | 18.148 | 8.986  | 590    | 611    | 632    | 630    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 7.01 Real.progr.Kaderrichtlijn water                     |        |                | 19.917  | 25.676 | 46.975 | 67.391 | 63.682 | 72.861 | 61.411 | 51.867 | 53.741 | 55.562 | 55.619 | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Saldo 2017: investeren in waterkwaliteit                                                              | 0      |                | -11.710 | 11.710 |        |        |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                             |        |                | -11.710 | 11.710 | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.01 Real.progr.Kaderrichtlijn water         |        |                | 8.207   | 37.386 | 46.975 | 67.391 | 63.682 | 72.861 | 61.411 | 51.867 | 53.741 | 55.562 | 55.619 | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 7.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid                   |        |                | 279     | 768    | 1.804  | 20.929 | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                           |        |                | -231    | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid |        |                | 48      | 768    | 1.804  | 20.929 | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Kasschuiven investeren                                                                                | 0      |                | 231     |        | -231   |        |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Monitorsysteem TBES                                                                                   | -800   |                |         |        | -800   |        |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Natuurlijk Markermeer-IJmeer                                                                          | -5     |                |         |        | -5     |        |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Prijsbijstelling 2017                                                                                 | 262    |                | 3       | 9      | 9      | 241    |        |        |        |        |        |        |        |      |      |      |      |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                           |        |                | 234     | 9      | -1.027 | 241    | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 7.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid             |        |                | 282     | 777    | 777    | 21.170 | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                             |        |                | 0       | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand tweede suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.02 Overige aanlegprojecten Waterveiligheid |        |                | 282     | 777    | 777    | 21.170 | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 7.03 Studiekosten waterkwaliteit                               |        |                | 995     | 995    | 995    | 995    | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                           |        |                | 1.435   | 1.850  | 3.300  | 4.200  | 9.600  | 8.100  | 8.100  | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand eerste suppletoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.02 Overige aanlegprojecten                 |        |                | 2.430   | 2.845  | 4.295  | 5.195  | 9.600  | 8.100  | 8.100  | 0      | 0      | 0      | 0      | 0    | 0    | 0    | 0    |

| Waterveiligheid                                                                            |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Bijdrage minEZ: Bedrijfswaterwijzer                                                        | -150   |
| Waterkwaliteit                                                                             | 1.750  |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                | -150   |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 7.03 Studiekosten waterkwaliteit              | 2.280  |
| Evaluatieonderzoek Meststoffenwet                                                          | -60    |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                  | -60    |
| Stand tweede supplettoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.03 Studiekosten waterkwaliteit | 2.220  |
| Totaal uitgaven stand ontwerpbegroting 2017 investeren in waterkwaliteit                   | 26.124 |
| Totaal uitgaven stand eerste supplettoire begroting 2017 investeren in waterkwaliteit      | 37.213 |
| Totaal uitgaven stand ontwerpbegroting 2018 investeren in waterkwaliteit                   | 22.479 |
| Totaal uitgaven stand tweede supplettoire begroting 2017 investeren in waterkwaliteit      | 10.709 |
| Ontwerpbegroting 2017 artikelonderdeel 7.09 Ontvangsten                                    | 0      |
| Mutaties Voorjaarsnota 2017                                                                | 224    |
| Stand eerste supplettoire begroting 2017 artikelonderdeel 7.09 Ontvangsten                 | 224    |
| Mutaties Miljoenennota 2018                                                                | 0      |
| Stand ontwerpbegroting 2018 artikelonderdeel 7.09 Ontvangsten                              | 224    |
| Mutaties Najaarsnota 2017                                                                  | 0      |
| Stand tweede supplettoire begroting 2017 artikelonderdeel 3.09 Ontvangsten                 | 224    |



## B. Projectoverzichten

In deze bijlage zijn de MIRT projecttabellen met de realisatieprojecten alsmede de verkenningen en planuitwerking programma's opgenomen waarin de begrotingsmutaties op projectniveau zichtbaar zijn gemaakt. Deze MIRT- tabellen zijn in ieder geval voorzien van toelichtingen indien sprake is:

- van een wijziging (anders dan door de verwerking van prijsbijstelling) in het taakstellend projectbudget groter dan 10% of meer dan € 10 miljoen;
- van een wijziging groter dan 1 jaar in de oplevering van het project.

De stand 'vorig' betreft de stand in de Miljoenennota 2016.

### Artikel 1 Investeren in waterveiligheid

#### Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.)          |                |       |               |       |            |       |             |
|---------------------------------------------------------------------------|----------------|-------|---------------|-------|------------|-------|-------------|
| Projectoverzicht tweede<br>Hoogwaterbeschermingsprogramma<br>(1.01.01/02) | Kasbudget 2017 |       | Projectbudget |       | Oplevering |       | Toelichting |
|                                                                           | huidig         | vorig | huidig        | vorig | huidig     | vorig |             |
| Project HWBP-2                                                            |                |       |               |       | 2021       | 2021  |             |
| Projecten Nationaal                                                       |                |       |               |       |            |       |             |
| HWBP-2 Rijksprojecten                                                     | 14             | 11    | 185           | 185   |            |       |             |
| HWBP-2 Waterschapsprojecten                                               | 138            | 164   | 2.420         | 2.420 |            |       |             |
| Overige projectkosten<br>(Programmabureau)<br>af rondingen                | 4<br>-1        | 4     | 45            | 45    |            |       |             |
| Programma                                                                 | 155            | 179   | 2.650         | 2.650 |            |       |             |
| Begroting (DF 1.01.01/02)                                                 | 155            | 179   |               |       |            |       |             |

#### Ruimte voor de Rivier

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |       |               |       |            |       |             |
|------------------------------------------------------------------|----------------|-------|---------------|-------|------------|-------|-------------|
| Projectoverzicht Ruimte voor de Rivier (1.01.03)                 | Kasbudget 2017 |       | Projectbudget |       | Oplevering |       | Toelichting |
|                                                                  | huidig         | vorig | huidig        | vorig | huidig     | vorig |             |
| Project RvdR                                                     |                |       |               |       | 2019       | 2019  |             |
| Projecten Nationaal                                              |                |       |               |       |            |       |             |
| Projectbudget RvdR afrondingen                                   | 101            | 110   | 2.301         | 2.313 |            |       | 1           |
| Programma                                                        | 101            | 110   | 2.301         | 2.313 |            |       |             |
| Begroting (DF 1.01.03)                                           | 101            | 110   |               |       |            |       |             |

1. De verlaging van het projectbudget betreft de overboeking ad € 12 miljoen naar artikel 01.02.02 (Realisatie programma waterveiligheid) ten behoeve van de opdrachtverlening (voorbereiding) realisatie IJsseldelta fase 2. Deze overboeking is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot Reevesluis onderdeel van IJsseldelta fase 2 op artikel 1.02.02 worden verantwoord.

## Maaswerken

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |       |               |       |            |           |             |
|------------------------------------------------------------------|----------------|-------|---------------|-------|------------|-----------|-------------|
| Projectoverzicht Maaswerken<br>(1.01.04)                         | Kasbudget 2017 |       | Projectbudget |       | Oplevering |           | Toelichting |
|                                                                  | huidig         | vorig | huidig        | vorig | huidig     | vorig     |             |
| Project Maaswerken                                               |                |       |               |       |            |           |             |
| Projecten Zuid-Nederland                                         |                |       |               |       |            |           |             |
| Grensmaas                                                        | 5              | 3     | 152           | 152   | 2017/2024  | 2017/2024 |             |
| Zandmaas                                                         | 14             | 20    | 398           | 398   | 2020       | 2020      |             |
| afrondingen                                                      |                |       |               |       |            |           |             |
| Programma                                                        | 19             | 23    | 550           | 550   |            |           |             |
| Begroting (DF 1.01.03)                                           | 19             | 23    |               |       |            |           |             |

## Realisatieprogramma waterveiligheid

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |            |               |              |            |           |             |
|------------------------------------------------------------------|----------------|------------|---------------|--------------|------------|-----------|-------------|
| Projectoverzicht Realisatieprogr.<br>(1.02.02)                   | Kasbudget 2017 |            | Projectbudget |              | Oplevering |           | Toelichting |
|                                                                  | huidig         | vorig      | huidig        | vorig        | huidig     | vorig     |             |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                       |                |            |               |              |            |           |             |
| <b>Programma HWBP</b>                                            |                |            |               |              | 2020       | 2020      |             |
| HWBP Rijksprojecten                                              | 2              | 5          | 608           | 608          |            |           |             |
| HWBP Waterschapsprojecten                                        | 113            | 101        | 4.642         | 4.642        |            |           |             |
| HWBP Overige projectkosten<br>(programmabureau)                  | 7              | 11         | 80            | 80           |            |           |             |
|                                                                  |                |            |               |              |            |           |             |
| Maatregelen i.r.t. rivierverruiming                              | 14             | 17         | 192           | 192          | 2020       | 2020      |             |
| Wettelijk                                                        | 1              | 3          | 23            | 25           |            |           |             |
| BeoordelingsInstrumentarium 2023                                 |                |            |               |              |            |           |             |
| Zandhonger Oosterschelde                                         | 1              | 3          | 11            | 10           |            |           | 1           |
| <b>Projecten Noord-Nederland</b>                                 |                |            |               |              |            |           |             |
| Primaire waterkering Vlieland                                    | 0              |            | 2             |              | 2018/2019  | 2018/2019 |             |
| <b>Projecten Noordwest-Nederland</b>                             |                |            |               |              |            |           |             |
| Afsluitdijk                                                      | 5              |            | 11            | 5            | 2022       | 2022      | 2           |
| <b>Projecten Oost-Nederland</b>                                  |                |            |               |              |            |           |             |
| Kribverlaging Pannerdensch Kanaal                                | 1              | 1          | 19            | 18           | 2019       | 2019      |             |
| IJsseldelta 2e fase                                              | 23             |            | 93            |              |            |           | 3           |
| Monitoring Langsdammen Waal                                      | 0              | 1          | 5             | 5            |            |           |             |
| <b>Projecten Zuidwest-Nederland</b>                              |                |            |               |              |            |           |             |
| Overige onderzoeken en kleine projecten                          | 10             | 7          | 1.168         | 1.166        |            |           |             |
| Dijkversterking en herstel steenbekleding                        | 3              | 3          | 823           | 823          |            |           |             |
| afrondingen                                                      | -1             |            | -4            |              |            |           |             |
| <b>Programma</b>                                                 | <b>179</b>     | <b>152</b> | <b>7.673</b>  | <b>7.576</b> |            |           |             |
| <b>Begroting (DF 1.02.02)</b>                                    | <b>179</b>     | <b>94</b>  |               |              |            |           |             |
| <b>Overprogrammering (-)</b>                                     |                | <b>-58</b> |               |              |            |           |             |

1. Het hogere projectbudget voor het project Zandhonger Oosterschelde vloeit voort uit de toevoeging van de bijdrage van het ministerie van Economische Zaken ten behoeve van het deelproject Roggeplaat.

2. De verhoging van het projectbudget Afsluitdijk op dit artikelonderdeel heeft betrekking op een overboeking van artikelonderdeel 4.02 Geïntegreerde contractvormen/PPS naar artikel 01.02 ten behoeve van het project Afsluitdijk in verband met de opdrachtverstrekking voor een nieuwe energieaansluiting. Deze overboeking is noodzakelijk omdat de kosten met betrekking tot de Afsluitdijk vooruitlopend op het DBFM-contract op artikel 01.02 worden verantwoord. Met deze overboeking wordt het budget met €0,5 miljoen overschreden, wat in 2018 via het Saldo 2017 wordt gecompenseerd.
3. Vanuit Ruimte voor de Rivier (art 1.01.03) wordt ) ten behoeve van de opdrachtverlening (voorbereiding) realisatie IJsseldelta fase 2 € 12 miljoen overgeboekt. Daarnaast wordt vanuit het projectbudget IJsseldelta fase 2 planuitwerking een bedrag van € 81 miljoen overgeboekt voor de realisatie perceel Reevesluis/IJsseldelta fase 2.

#### Verkenningen en Planuitwerking waterveiligheid

| <b>Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.)</b> |               |              |                     |              |                    |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------|---------------------|--------------|--------------------|
| <i>Verkenningen en Planuitwerkingen (1.02.01)</i>                       | <b>Budget</b> |              | <b>Openstelling</b> |              | <b>Toelichting</b> |
| Projectomschrijving                                                     | <b>Huidig</b> | <b>Vorig</b> | <b>Huidig</b>       | <b>Vorig</b> |                    |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                              |               |              |                     |              |                    |
| Reservering Areaalgroei                                                 | 14            | 14           |                     |              |                    |
| <b>Projecten Noordwest-Nederland</b>                                    |               |              |                     |              |                    |
| EPK Planuitw. en verkenningen Waterveiligheid (mn Afsluitdijk)          | 11            | 12           |                     |              |                    |
| Ambitie Afsluitdijk                                                     | 0             | 5            |                     |              | 1                  |
| <b>Projecten Zuid-Nederland</b>                                         |               |              |                     |              |                    |
| Ooijen-Wanssum                                                          | 0             | 112          |                     | 2023         | 2                  |
| Meerkosten rivierverruiming Rijn en Maas                                | 193           | 193          |                     |              |                    |
| <b>Projecten Oost-Nederland</b>                                         |               |              |                     |              |                    |
| IJsseldelta 2e fase                                                     | 80            | 161          |                     | 2022         | 3                  |
| <b>Projecten Noord-Nederland</b>                                        |               |              |                     |              |                    |
| Legger Vlieland en Terschelling                                         | 0             | 0            |                     | 2017         |                    |
| Texel NIOZ                                                              | 2             | 2            |                     |              |                    |
| <b>Projecten Zuidwest-Nederland</b>                                     |               |              |                     |              |                    |
| Zandhonger Oosterschelde (Roggenplaat)                                  | 1             | 1            |                     | 2018         |                    |
| <b>Totaal programma planuitwerking en verkenning</b>                    | <b>301</b>    | <b>500</b>   |                     |              |                    |
| <b>Begroting DF 1.02.01</b>                                             | <b>301</b>    | <b>500</b>   |                     |              |                    |

1. De verlaging van het projectbudget betreft de bijdrage van IenM ad € 4,721 miljoen aan het project vismigratie Ambitie Afsluitdijk. Hiervan wordt € 3,9 miljoen ten behoeve van de provincie Friesland overgeboekt naar het Provinciefonds en € 0,821 miljoen naar het BTW Compensatiefonds.
2. De verlaging van het projectbudget betreft de overboeking van de bijdrage ad € 112 miljoen van het Rijk aan de provincie Limburg in de voorbereiding- en uitvoeringskosten Ooijen Wanssum. De middelen worden via het Provinciefonds beschikbaar gesteld. In 2017 gaat het om een bedrag van € 5,2 miljoen.
3. Vanuit het projectbudget IJsseldelta fase 2 planuitwerking wordt een bedrag van € 81 miljoen overgeboekt voor de realisatie perceel Reevesluis/IJsseldelta fase 2.

## Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorziening

Realisatieprogramma zoetwatervoorziening

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |           |               |            |       |             |
|------------------------------------------------------------------|----------------|-----------|---------------|------------|-------|-------------|
| Projectoverzicht realisatieprogramma<br>(2.02.02)                | Kasbudget 2017 |           | Projectbudget | Oplevering |       | Toelichting |
|                                                                  | huidig         | vorig     |               | huidig     | vorig |             |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                       |                |           |               |            |       |             |
| Zoetwatermaatregelen                                             | 7              | 7         | 124           | 123        |       | 2021        |
| <b>Projecten Zuidwest-Nederland</b>                              |                |           |               |            |       |             |
| Besluit Beheer Haringvlietsluizen                                | 7              | 7         | 76            | 76         |       | 2018        |
| Ecologische maatregelen Markermeer                               | 1              | 1         | 17            | 17         |       | 2021/2022   |
| Afrondingen                                                      | -1             |           |               |            |       |             |
| <b>Programma</b>                                                 | <b>14</b>      | <b>15</b> | <b>217</b>    | <b>216</b> |       |             |
| <b>Begroting (DF 2.02.02)</b>                                    | <b>14</b>      | <b>15</b> |               |            |       |             |

Verkenningen en Planuitwerking zoetwatervoorziening

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |           |           |                         |       |             |
|------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-------------------------|-------|-------------|
| Verkenningen en plantuitw. programma (2.02.01)                   | Budget    |           | Oplevering/openstelling |       | Toelichting |
|                                                                  | Huidig    | Vorig     | Huidig                  | Vorig |             |
| <b>Projectomschrijving</b>                                       |           |           |                         |       |             |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                       |           |           |                         |       |             |
| EPK Planuitwerking en verkenningen                               | 12        | 12        |                         |       |             |
| Zoetwatervoorziening                                             |           |           |                         |       |             |
| <b>Projecten Zuid-Nederland</b>                                  |           |           |                         |       |             |
| Roode Vaart                                                      | 10        | 10        |                         |       |             |
| <b>Totaal programma planuitwerking en verkenning</b>             | <b>22</b> | <b>22</b> |                         |       |             |
| <b>Begroting DF 2.02.01</b>                                      | <b>22</b> | <b>22</b> |                         |       |             |

## Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit

Realisatieprogramma Kaderrichtlijn water

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |           |               |            |              |       |
|------------------------------------------------------------------|----------------|-----------|---------------|------------|--------------|-------|
| Realisatieprogramma Kaderrichtlijn<br>water (7.01.01)            | Kasbudget 2017 |           | Projectbudget |            | Openstelling |       |
|                                                                  | huidig         | vorig     | huidig        | vorig      | huidig       | vorig |
| <b>Projectomschrijving</b>                                       |                |           |               |            |              |       |
| <b>Projecten waterkwaliteit</b>                                  |                |           |               |            |              |       |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                       |                |           |               |            |              |       |
| KRW 1e tranche                                                   | 1              | 2         | 40            | 40         |              |       |
| KRW 2e en 3e tranche                                             | 7              | 18        | 576           | 576        |              | 2027  |
| afrondingen                                                      |                |           |               |            |              |       |
| <b>Totaal programma</b>                                          | <b>8</b>       | <b>20</b> | <b>616</b>    | <b>616</b> |              |       |
| <b>Begroting DF 7.01.01</b>                                      | <b>8</b>       | <b>20</b> |               |            |              |       |

Realisatieprogramma waterkwaliteit

| Mutaties Tweede suppletoire begroting 2017 (Bedragen x € 1 mln.) |                |       |               |           |              |       |
|------------------------------------------------------------------|----------------|-------|---------------|-----------|--------------|-------|
| Realisatieprogramma waterkwaliteit<br>(7.02.01)                  | Kasbudget 2017 |       | Projectbudget |           | Openstelling |       |
| Projectomschrijving                                              | huidig         | vorig | huidig        | vorig     | huidig       | vorig |
| <b>Projecten waterkwaliteit</b>                                  |                |       |               |           |              |       |
| <b>Projecten Nationaal</b>                                       |                |       |               |           |              |       |
| Verruiming vaargeul Westerschelde                                |                |       | 25            | 25        |              |       |
| <b>Projecten Noordwest-Nederland</b>                             |                |       |               |           |              |       |
| Natuurlijker Markermeer<br>af rondingen                          |                |       | 8             | 8         |              |       |
| <b>Totaal programma</b>                                          |                |       | <b>33</b>     | <b>33</b> |              |       |
| <b>Begroting DF 7.02.01</b>                                      |                |       |               |           |              |       |